

Motion till riksdagen 2021/22:4326

av **Maria Malmer Stenergard m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2021/22:60 Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver förtydliga Försäkringskassans ansvar och uppdrag när det gäller att förebygga sjukfrånvaro, arbetsförmåga och sjukskrivningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma om utvärdering av effekter av Försäkringskassans förebyggande insatser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Granskningen visar att arbetet med förebyggande sjukpenning och arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd är lågt prioriterat internt inom Försäkringskassan. Riksrevisionen bedömer därför att, givet Försäkringskassans nuvarande tillämpning av uppdraget, myndighetens möjligheter att med dessa ersättningar påverka sjukpenningstal och ohälsotal är begränsade. Det är allvarligt, inte minst i ljuset av att det är verktyg för att uppnå det av riksdagen beslutade målet att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå. Dessutom är det ur ett mänskligt perspektiv bättre med tidiga insatser som kan bidra till att frånvaro från arbete på grund av sjukdom undviks när så är möjligt.

Riksrevisionen är tydlig i sina slutsatser och sin kritik i förhållande till regeringen. Regeringens uppdrag till Försäkringskassan om det förebyggande arbetet är inte tydligt och konsistent över tid. Uppdraget är otydligt både vad gäller ansvar och innehåll. Inte

heller har regeringen säkerställt att insatsernas effekter utvärderas. Moderaterna kan inte annat än instämma i kritiken samt de två rekommendationer som lämnas till regeringen:

- Förtydliga Försäkringskassans ansvar och uppdrag när det gäller att förebygga sjukfrånvaro, arbetsoförmåga och sjukskrivningar
- Säkerställ att effekter av förebyggande insatser som ges med ersättningar utvärderas.

Förtydliga Försäkringskassans ansvar och uppdrag när det gäller att förebygga sjukfrånvaro, arbetsoförmåga och sjukskrivningar

Nuvarande regering har innehaft regeringsmakten de senaste sju åren. Som framgår av Riksrevisionens rapport har Försäkringskassan under denna tid inte fått uttryckliga skrivningar om att myndigheten ska arbeta förebyggande mot sjukskrivningar. Det var först nyligen som Försäkringskassan fick ett förändrat regleringsbrev med formuleringar om förebyggande insatser. Det är dock inte enbart skrivningar i regleringsbrev som påvisar den bristande styrningen. Enkät svar från de lokalt samverkansansvariga ger en tydlig bild av denna bristande styrning från regeringens sida. Likaså pekar Riksrevisionen på att Försäkringskassan i olika sammanhang påtalat att det finns otydligheter i uppdraget med att förebygga sjukfrånvaro.

Riksrevisionens granskning inriktas på Försäkringskassans arbete med att förebygga sjukskrivningar genom förebyggande sjukpenning och arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd. Regeringen menar i skrivelsen att den vidtagit ett antal åtgärder.

Förvisso har regeringen i augusti 2021 mottagit ett betänkande med förslag som bl.a. syftar till att det ska bli enklare för försäkrade att delta i förebyggande åtgärder. Vad gäller uppdraget som regeringen i augusti 2018 gav Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) inriktas det huvudsakligen på rehabilitering för återgång i arbete. Endast en del avser arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd, som kan användas förebyggande för att medarbetare ska kunna vara kvar i arbete.

Som ytterligare svar på Riksrevisionens granskning lyfter regeringen att den år 2021 förtydligade Försäkringskassans mål för sjukförsäkringen i myndighetens regleringsbrev. För det första är det en ändring som Riksrevisionen beaktar i rapporten. För det andra är ändringen ett tydligt tecken på regeringens generellt ryckiga och otydliga styrning av Försäkringskassan. Skrivningen om att Försäkringskassans samlade arbete ska leda till att sjukpenningtalet minskar långsiktigt med fokus på förebyggande insatser, tidigare rehabiliteringsinsatser och bättre samordning fanns inte med i det ursprungliga regleringsbrevet för 2021. Det kom med först i samband med regeringens fjärde ändringsbeslut av regleringsbrevet för 2021 – och det inom loppet av årets fyra första månader. Till och med den 28 oktober 2021 hade regeringen fattat inte mindre än åtta ändringsbeslut avseende Försäkringskassans regleringsbrev för budgetåret 2021. Vidare anser Moderaterna att det inte räcker, att som regeringen gör, instämma i att uppdraget om det förebyggande arbetet behöver vara tydligt. Skrivningen ”med fokus på förebyggande insatser” är i nuläget inte tillräckligt tydligt för att i praktiken ge önskvärt genomslag. Moderaterna anser därför, likt Riksrevisionen, att regeringen behöver förtydliga Försäkringskassans ansvar och uppdrag när det gäller att förebygga sjukfrånvaro, arbetsoförmåga och sjukskrivningar.

Säkerställ att effekter av förebyggande insatser som ges med ersättningarna utvärderas

Riksrevisionens granskning visar att det finns bristande möjligheter att utvärdera effekten av förebyggande insatser som kan ges med ersättning från Försäkringskassan. En följd av detta är att det är svårt att uttala sig om ersättningarnas betydelse som ett effektivt instrument för att förebygga sjukskrivningar. Det är positivt att regeringen ser betydelsen av att insatser som ges inom ramen för ersättningarna både kan följas upp och utvärderas och att det faktiskt görs.

Regeringen påtalar i skrivelsen att Statskontoret bl.a. har att analysera om Försäkringskassans nuvarande kvantitativa och kvalitativa indikatorer och mått är ändamålsenliga för att följa upp att människor får de förebyggande insatser som de har rätt till. Uppdraget ska delredovisas senast den 15 mars 2022 och slutredovisas senast den 15 mars 2023. Moderaterna anser att det ligger för långt bort i tiden. Regeringen behöver tidigare än så säkerställa att effekter av förebyggande insatser som ges med ersättningar från Försäkringskassan utvärderas.

Mot denna bakgrund anser Moderaterna att regeringen skyndsamt ska återkomma med en plan för hur effekterna av förebyggande insatser som kan ges med ersättning från Försäkringskassan tidigare utvärderas samt ett konkret utvärderingsuppdrag till exempelvis Statskontoret, ISF eller Riksrevisionen.

Maria Malmer Stenergard (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Arin Karapet (M)

Katarina Brännström (M)

Ann-Sofie Alm (M)